

Z gnojnico se gnoji sadnemu drevju ali zgodaj spomladi, ali pa koncem julija in začetkom avgusta, — v poslednji dobi pa mora biti dokaj stanjšana, in najboljše je, da se gnoji ob močnem deževju. Če se je tak tekoč gnoj vže razkrojil in povrel, silno hitro se spozna njegova korist, v malo tednih skoro opešana drevesa poženo iz nova krepke mladike. Če je še tako drobno sadje, v treh tednih neverjetno odebeli. Tak tekoč gnoj pomaga posebno meseca avgusta, da debelji sadje, katero tudi ne odpada, ker drevo pridobi večo moč. Prav posebno pa koristi s tem, da drevo oživljeno po takem gnoji izdelava močne cvetne popke, kar se v tej dobi vrši. Onim sadjerejcem, ki imajo stare onemogle sadne vrte, kakeršni se nahajajo le prepogostoma, prav toplo svetujemo, naj pred zimo okopljejo drevje, namreč prekopljejo vso trato, ali vsaj krog vsakega debela zemljo za 1 meter na široko. Pogostoma je prav to, ker je trata sadnemu vrtu stara, vsa posuta in trda, vzrok, da peša drevje, in ni je boljše pomoči v takem slučaju, nego da se taka stara trata prekoplje pred zimo in pognoji. Tako prekopavanje zemlje pospešuje, da prihaja v zemljo zrak s svojim kislecem, prepotrebni za razkrojevanje še nerazkrojenih rudninskih tvarin. Paziti pa je treba pri prekopavanji, da se korenine drevju ne ranijo.

Da okopana drevesa bogato rode, izpričuje nam izkušnja, da po zelenjadnih vrtih, po katerih so sadna drevesa zasajena in ki se zaradi vrtnih rastlin obilno gnoje in prekopavajo, rode sadna drevesa navadno obilno in redno leto za letom.

Umni sadjerejci poskušali so tudi razne rudninske gnojilne tvarine, na pr. pepel, zmlete kosti, žveplenokisli kalij itd. Poskušne so dokazale, da gnoj, ki je sestavljen iz pepela in zmletih kosti, jako pospešuje cvetje. S tako mešanico pognojeno majhno, komaj 3 $\frac{1}{2}$ metra visoko drevo je imelo nad 1800 cvetnih popkov. Prav obilen sad imelo je drevje, kateremu se je pognojilo z mešanico zmletih (razkrojenih) kosti in žveplenokislega kalija, vsakega po 2 $\frac{1}{2}$ g. (Zmes 2 $\frac{1}{2}$ g zmletih kosti in 2 $\frac{1}{2}$ g žveplenokislega kalija zadostuje za 12 dreves.)

Gnojnica in pepel, in sicer na 10 kilo gnojnice 1 kilo bukovega pepela, naj bode toraj jako toplo priporočena gnojilna tvarina za sadno drevje.

Dandanes mora poljedelec uprav v umni gnojitvi iskati si pripomoči, da ž njo prisili pešajočo zemljo do le sploh mogoče velike rodovitnosti. Prav tako naj tudi sadjerejci izkušajo iz sadnih vrtov dobivati najobilnejših dohodkov, kar bodo gotovo dosegli, če si bodo pomagali z umnim gnojenjem sadnih vrtov in dreves.

Kakeršna setev, takšna žetev!

Kakeršna setev, takšna žetev! Resničen pregovor, katerega ne moremo nikdar dosti živo spominati naših kmetovalcev. Naj mi bode toraj dovoljeno, zopet nekaj

vrstic o tem pisati, ker ravno sedaj se zopet pripravlja kmetovalec na jaro setev, nadejoč se, da mu bogato obrodi zrnje.

Nikakor ne zadostuje, da kmetovalec dobro pognoji in obdela njivo in potem dobrotljivi naravi prepusti vse drugo; nego, on more še mnogo storiti, in to mora.

Pred vsem je treba za obilo žetev dobrega semena in pa semenske premenjave ob določenem času. To oboje vedo naši kmetovalci žalibog še veliko premalo ceniti. Ne menimo pa množice vsejanega semena. Nasprotno! Saj pri nas kmetje dostikrat vsejejo še preveč semena, katero ali ne skali vse, ali pa tako gosto zaraste njivo, da žito niti dobro rasti ne more. V mislih imamo najbolj, ali je seme dobro ali ne. Naši kmetovalci si pripravijo seme sami, in sicer iz svojega pridelka, in kakšno je to, ve vsak sam. Naše domače žito je le toliko očiščeno, da so pleve od zrnja ločene, vsa druga nesnaga, kakor plevelna zrna ter mala, zlomljena, nedozorela zrna ostanejo pa še vedno v semenu. Da po tacem semenu ni misliti na dober pridelek, mora vsak sprevideti, niti ni treba, da bi bil kmetovalec, kajti plevel da plevel, in majhna nedozorela zrna sicer kalijo, a ne dajo nikdar lepih klasov z lepim zrnjem. Na vse to se nikdar ne misli; če je potem njiva polna plevela ali pa vsled slabega zrnja redko zarastena, vzrok je zemlja, slabo vreme itd., le kmetovalec sam ni nikdar kriv.

Ako bi vsak kmetovalec, naj ima veliko ali malo polja, rabil le dobro seme, katero je kupiti od poštenih in zanesljivih semenskih pridelovalcev, potem bi gotovo ne tožil toliko o slabih letinah in zraven tega bi imel njive brez plevela in pridelek, katerega bi mogel po najvišji ceni prodati. Žalibog pa večina naših kmetovalcev ne gleda na žetev, ampak le misli, kako bi mogli pri setvi par krajcarjev prihraniti. Od tod prihaja, da sejejo ceno in slabo seme ter se ne morejo odločiti, da bi nekoliko globoče segnili v žep ter kupili boljšega in čistejšega semena.

V semenu niso skrite le osnovne oblike prihodnje rastline, ampak skrbna mati narava skrbela je tudi za primerno hrano, da mlade rastlinice, kadar pridejo na svet, ne trpijo pomankanja. Če kaže seme vsled svoje zunanje oblike, da ni popolno, ali pa če je celo strto potem ni v njem dovolj prve hrane mladi rastlinici. Iz vseh teh vzrokov naj bi kmetovalci vendar pričeli rabiti popolnoma čisto in vse enako ter popolnoma razvito seme, nikdar pa ne iz skoposti cenega in slabega semena, ker tu je napačno hraniti in ob enem neodpustna in kazniva malomarnost.

Nikdar ne moremo dovolj priporočati setve najboljšega in ob enem suhega semena. Zato je važno, določiti semenovo kmetijsko vrednost, težo zrna in kaljivost.

Težo določimo zrnu s tehtanjem, na pr. ako steh-tamo 100 zrn; 100 zrn rži tehta 1 $\frac{1}{2}$ do 4 grame, 100 zrn pšenice pa 2 $\frac{1}{2}$ do 3 grame.

Kaljivost določimo s posebnimi pripravami. Vzamemo na pr. 100 zrn, katera denemo med vedno vlažen papir: kolikor več zrn oskali, toliko boljše je seme.

Najbolje nam določijo semensko vrednost v ta namen ustanovljene kontrolne postaje. Žalibog da nobeden kmetovalec ne zahteva semena, ki je bilo na tacem zavodu pregledano, in od tod prihaja slaba žetev in po cele njive predenice, katera uničuje tako zelo deteljo, da je po nekaterih krajih niti več sejati ne morejo.

Sol v živinski krmi.

Sol je vsakemu želodcu potrebna; če soliš živini klajo, pomagaš želodcu, da laže prebavlja tudi slabejšo klajo, in živina ostane krepka, vesela in zdrava.

Sol je človeku, pa tudi živini potrebna. To je resnica, zoper katero se ne da nič družega ugovarjati nego to, da vsak kmet ne more živini dajati soli, ker si je revež večkrat še sam sebi ne more kupiti. „Kjer ni nič, izgubil je tudi cesar pravico,“ slove star pregovor, katerega tudi mi ne zabimo, trdeč, da je sol človeku, pa tudi živini potrebna.

Ako priporočamo toraj sol za živino, priporočamo jo takim kmetovalcem, ki si morejo vsaj nekoliko soli za svojo živino kupiti, posebno živo pa jo svetujemo onim, ki so premožni kmetje.

Solna kislina (sol) je sestavni del želodčnega soka, kuha jo natura sama v želodcu živinskem kakor človeškem. Vzemimo želodčnemu soku solno kislino, in želodec ne bo mogel več prav kuhati, — použiti živež bo obležal neprebavljen v želodci in čevih, živina bo začela hirati, ker si ne bo mogla narejati dobre, tečne krvi, katera se le dela iz dobro prekuhanne piče v želodci in čevih.

Če dajemo toraj živini soli, dajemo jej to, kar jej natura sama daje kot najpotrebnejši pomoček za prekuhanje použite piče.

Mnogokrat vidimo živino slabo in klavrno s kremežljivimi očmi, s ščetinasto dlako in brez moči. Jed se jej upira. Bodi taka živina za molžo ali za pitanje ali za vprego namenjena, nikjer ne bo dobro storila. Poiščimo pa vzrokov, zakaj da je živina taka, in našli bomo — ako ni kakšne posebne bolezni v njej —, da jej ali manka klaje ali da je klaja slaba, sprijena, ali pa da je živina od slabega vremena in napačnega gleštanja začela hirati.

Pa kako pomagati? Kmetovalec si ne more vselej omisliti dobre klaje, če je slabo pridelal, — tudi z vremenom ne more gospodariti, da bi ne bilo mokrotno itd. Ob taci okoliščinah ni družega bolj gotovega pomočka zoper vse to, nego je sol.

Že natura sama naganja živino, da rado liže slano zidovje, da včasih celo srka scalnico in da požira pohotno vse, kar je le količkaj slanega okusa, in to zato,

ker čuti v sebi silno poželenje po soli ter si prizadeva, temu poželenju kakor koli zadostiti, zato se jej tudi scalnica ne gnusi, če je le slana.

Dajajmo taki živini potrebne soli, in videli bomo kmalu, kako bo od dne do dne boljša, koliko raje bo začela tudi slabo klajo uživati, koliko bolje jo bo sedaj prekuhaval, ker jej sol nadomešča pomankanje slanega želodčnega soka. In ker bo raje jedla in tudi bolje prebavljala, zboljšala se bo kmalu v vsem, da jo boš komaj poznal od poprejšnje. Vse to bo storila sol, če ni, kakor smo že poprej rekli, nikakešne bolezni v živini.

Sol si moremo ob taci okoliščinah ravno tako misliti, kakor priprego. Eno samo preslabo živinče ti ne more voza čez klanec spraviti; če mu pa priprežeš še eno v pomoč, šlo bode. Ravno taka je s soljo, ki hodi prepičlemu ali preslabemu želodčnemu soku na pomoč — v priprego.

Razne reči.

* **Kako ravnati z usnjeno vprežno napravo.** Vprežno napravo deni najprvo narazen, potem jo pa operi z vodo in milom. S terpentinom odstraniš vso smolo, katere ni izpralo milo. Potem zgrej nekoliko usnje, in kadar je suho, namaži je z oljem.

* **Mleko za perotnino.** Pri gospodinjstvu, kjer imajo krave, je vredno dajati perotnini nekaj posnetega in pinjenega mleka. Kekoši potem rajše neso. Mleko izlij ali v korito ali je pa zmešaj s poparjeno moko, s stolčnim krompirjem itd.

* **Poraba kosti v kmetijstvu.** Kosti je vredno le tedaj zmleti v kostno moko, kadar jih imamo veliko in če imamo mlin v bližini. Drugače je pa veliko bolje, če sežgemo kosti ter njih oglje rabimo za gnojenje. Redilnih snovi se, kadar sežgemo kosti, izgubi neznatno malo.

* **Da se kuretina zdrava ohrani,** priporoča se posebno za zimski čas, ko je večidel zaprta, kurnike snaziti in jih bodisi lesene ali zidane večkrat z apnom pobeliti, ako se pa beležu dodane še nekoliko karbolne kisline, pomaga pa še posebno dobro zoper kuram škodljivi mrčes, ne da bi jim kaj škodovalo.

* **Debla očisti mahu tako le:** Zmešaj v pripravi posodi en del apna, en del pepela in osem delov vode. Ta zmes naj stoji 6 do 7 dni, a vsak dan jo enkrat ali dvakrat dobro premešaj. Na vrhu stoječa tekočina je skoraj brezbarvena, ima v sebi ogljikovo kislino, kalij ter nekaj apna in je nekoliko jedka. S to tekočino namaži debela. Mah in lišaji se kmalu posuše in odpadejo. Debla, ki so z mahom preveč zaraščena, ostrgaj poprej.